

ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยมุมมองทางสังคมวิทยา

ประจวบ แหลมหลัก, พิษณุ เตชะโกวิทวิรุฬห์,
ประภาพร คำเหมือง, นิกรดา ยาวีราช,
จิรวรรณ ยศแผ่น, ธนภมร สีมหากุล

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของสังคมไทย ความเจริญดังกล่าวไม่ได้เพียงแต่นำวิทยาการความก้าวหน้าและเทคโนโลยีมาเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์เท่านั้น เป็นนัยว่าเมื่อความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบของการเกิดปัญหาสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมเป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาสังคมที่สำคัญที่ประเทศไทยเผชิญอยู่นับเป็นปัญหาที่ถือได้ว่าเป็นภัยร้ายแรงบั่นทอนทำลายมวลมนุษยชาติและความมั่นคงของประเทศ ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทำให้เกิดความเสียหายด้านกำลังคน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นก็คือปัญหา ยาเสพติด

ทุกวันนี้เราจะพบว่าปัญหา ยาเสพติดไม่ได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในเขตพื้นที่สลัมหรือชุมชนแออัดอีกต่อไป อีกทั้งกลุ่มประชากรที่พบว่ามี การเสพยาเสพติดไม่ได้มีแต่เฉพาะในกลุ่มของผู้ใช้แรงงานเพียงอย่างเดียว แต่กลับเป็นกลุ่มเยาวชนผู้ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เยาวชนกับปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาในระดับชาติ ปัญหาเรื้อรังและปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เร่งด่วนและต่อเนื่อง

แต่ปัญหา ยาเสพติดมิใช่สิ่งที่ภาครัฐจะเข้าดำเนินการป้องกัน แก้ไข และเอาชนะได้โดยฝ่ายเดียว จำเป็นต้อง

ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน และสังคมโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากว่าการมองปัญหา ยาเสพติดต้องพิจารณาทั้งในด้านของอุปสงค์ของยาเสพติด (Demand) และอุปทานของยาเสพติด (Supply) ควบคู่กัน และต้องปรากฏองค์ประกอบของปัญหาให้ครบทุกส่วน คือ 1) ตัวบุคคล 2) ครอบครัวและชุมชน 3) การแพร่ระบาดของยาเสพติด และ 4) ปัญหาอื่นๆ ที่ต่อเนื่องมาจากปัญหา ยาเสพติด และเนื่องจากสาเหตุที่ทำให้เด็ก เยาวชนและแรงงานของไทยหลงเข้าไปใช้ยาเสพติด มีทั้งสาเหตุจากตัวบุคคล สาเหตุจากครอบครัว รวมทั้งสาเหตุทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ดังนั้น การป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดจึงต้องดำเนินการตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน รวมไปถึงการดำเนินนโยบายของภาครัฐที่ดำเนินงานในระดับมหภาค การแก้ไขจึงจะครบเป็นองค์รวมและประสบผลสำเร็จ

คำนิยาม

ยาเสพติด : หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด

ให้โทษ ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้าน บางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4)

สังคมไทย : หมายถึง ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สังคมไทยมีได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน (ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน)

สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในประเทศไทย

สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบัน จัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤตโดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศและมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี เป็นต้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้ปราบปรามจับกุมการค้ายาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงเลย แต่กลับทำให้ผู้ผลิตได้พัฒนา ยาเสพติดให้ออกฤทธิ์ได้แรงขึ้น และการตรวจพบสารเสพติดในตัวผู้เสพได้ยากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยเข้าไปมีผลประโยชน์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเสียเอง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่สัมฤทธิ์ผล

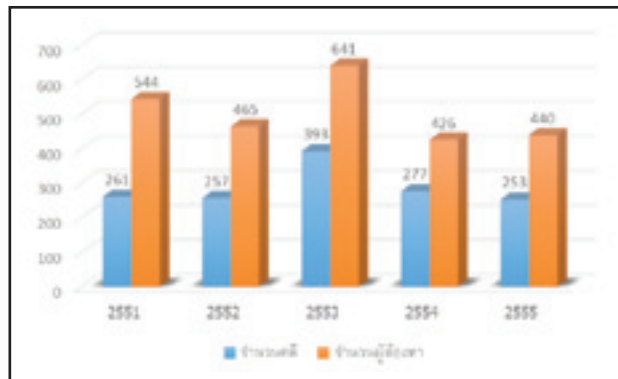
สถานการณ์ด้านการผลิต ปัจจุบันพบว่าการผลิตยาเสพติดมีมาจาก 2 แหล่งสำคัญ คือ แหล่งผลิตนอกประเทศ และแหล่งผลิตที่อยู่ในประเทศ โดยที่แหล่งผลิตนอกประเทศที่สำคัญได้แก่ ประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา

ในขณะที่แหล่งผลิตในประเทศก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีการลักลอบผลิต ในลักษณะการผลิตในครัวเรือน (Kitchen Lab) ในส่วนนี้ถือว่าเป็นจุดที่ต้องเฝ้าระวัง เนื่องจากเป็นจุดที่อยู่ใกล้ตัวของผู้ใช้ยาเสพติด นอกจากนั้นจากสถิติยังพบว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นในประเทศไทย ปี 2554/2555 พบการลักลอบปลูกฝิ่นในพื้นที่ภาคเหนือรวม 1,124 ไร่ ใน 9 จังหวัด เป็นพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 912.6 ไร่ ในพื้นที่ 17 อำเภอ 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน เชียงราย และลำปาง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เดิม แต่มีการเคลื่อนย้ายไปปลูกในพื้นที่ทุรกันดารยากแก่การเข้าถึงของเจ้าหน้าที่มากขึ้น

สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติด พื้นที่การลักลอบนำเข้ากลุ่มเครือข่ายนักค้าจะยังคงใช้พื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นหลักโดยเฉพาะพื้นที่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน แต่การลักลอบนำ เข้าทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มนักค้าต้องการหลีกเลี่ยงการตรวจค้นจับกุมในพื้นที่ภาคเหนือซึ่งมีความเข้มงวดมากขึ้น ในการลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่ชายแดนเข้ามายังพื้นที่ตอนในกลุ่มการค้ามักจะทำอาศัยบุคคลในพื้นที่ทั้งกลุ่มคน 3 สัญชาติ จากประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งชนกลุ่มน้อยต่างๆ เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้คุ้นเคยกับสภาพในพื้นที่สามารถหาเส้นทางที่หลีกเลี่ยงการตรวจค้นจับกุมของเจ้าหน้าที่ จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มนักค้า

แผนภูมิ 1 สถิติการจับกุมการลักลอบนำเข้ายาเสพติดรายสำคัญ พ.ศ. 2551-2555

แหล่งที่มา : ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์ (22 กุมภาพันธ์ 2556)

ซึ่งพบว่าการนำเข้าส่วนใหญ่ จะเป็นยาบ้า ไอซ์ กัญชา และพืชกระท่อม นอกจากนั้นยังพบ เฮโรอีน ฟีน และยาแก้หวัด ด้วยเช่นกัน

สถานการณ์ด้านการค้ายาเสพติด จากการประกาศนโยบายพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล ทำให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มข้น เอาจริงเอาจังของทุกภาคส่วน เห็นได้จากสถิติการจับกุม และสถิติการเข้าบำบัดรักษาที่เพิ่มสูงขึ้น แต่จากการสำรวจสถานการณ์ยาเสพติดจากประชาชนพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่อาศัยอยู่ยังคงมีสถานการณ์รุนแรง สอดคล้องกับการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดจากประชาชนที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่งชี้ว่า การแก้ไขปัญหายา ในหมู่บ้าน/ชุมชนยังไม่เกิดประสิทธิผล เครือข่ายนักค้า ทั้งรายกลางและรายย่อยยังคงมีพฤติกรรมในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายา ด้วยตนเอง เป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่าง เร่งด่วนและต่อเนื่อง รวมทั้งการดำเนินมาตรการทางกฎหมาย ที่ทำให้ผู้ค้าเหล่านี้ กลับสู่ชุมชนได้ช้าลง เช่น การคัดค้าน การประกันตัวชั่วคราว

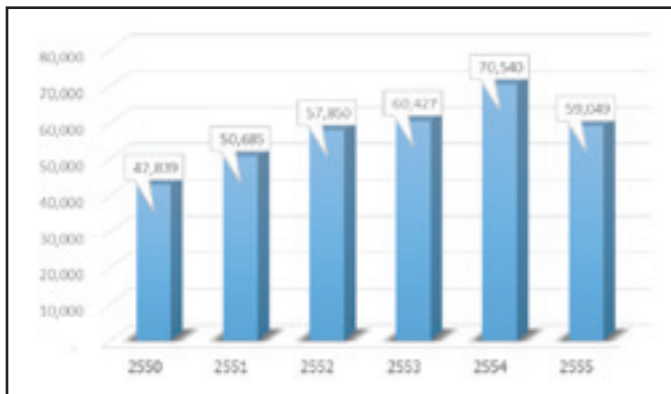
สิ่งหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศ ยังคงดำรงอยู่ คือ การที่กลุ่มนักค้ารายสำคัญยังคงมี

บทบาทโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักค้าที่ถูกควบคุมตัวอยู่ใน เรือนจำ ซึ่งพบว่ายังมีการบงการให้เครือข่ายภายนอก เรือนจำดำเนินการการค้ายาเสพติดอยู่ ซึ่งขัดจากสถิติการ จับกุมที่พบคดีในลักษณะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทั้งคดี การผลิตและการค้ารายสำคัญ ดังนั้นการดำเนินการต่อกลุ่ม นักค้ารายสำคัญที่ถูกจับกุมจะต้องมีมาตรการดำเนินการ อย่างเด็ดขาด นับตั้งแต่กระบวนการดำเนินคดีจนกระทั่งถึง การดำเนินการควบคุมตัว ตั้งแต่การเข้มงวดในการเข้าเยี่ยม รวมทั้งการนำระบบตัดสัญญาณโทรศัพท์มาติดตั้งใน เรือนจำที่มีปัญหาการส่งการเรื่องยาเสพติด

นอกจากนั้นพบว่า นักค้าชาวต่างชาติที่เข้ามา เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดในประเทศไทยนอกจากบุคคล 3 สัญชาติจากประเทศเพื่อนบ้านแล้ว กลุ่มแอฟริกันและ กลุ่มจากประเทศเอเชียใต้ยังคงเป็นกลุ่มหลักที่มีการจับกุม อย่างต่อเนื่อง และแนวโน้มของผู้กระทำความผิดยาเสพติด ที่ถูกจับกุม ประมาณ 3 ใน 4 เป็นรายใหม่ สัดส่วน ผู้กระทำผิดในกลุ่มที่เป็นเยาวชนมีเพิ่มสูงขึ้นและแม้ว่า สัดส่วนโดยรวมส่วนใหญ่ของผู้กระทำผิดจะเป็นเพศชาย แต่พบว่าการกระทำผิดในเพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง นำเป็นห่วง สิ่งบอกเหตุดังกล่าวเหล่านี้ได้ปรากฏผลมา ระยะเวลาหนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางแก้ไขปัญหายา ที่ จะต้องมีการทบทวนถึงการป้องกันในกลุ่มเด็กและเยาวชน อย่างจริงจังโดยการประเมินการดำเนินการที่ผ่านมา รวมถึงการหาแนวทางใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการดำเนินการที่ได้ผล

แผนภูมิ 2 สถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดีค้ายาเสพติด พ.ศ. 2550 - 2555

แหล่งที่มา : ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์ (22 กุมภาพันธ์ 2556)

สถานการณ์การจับกุมคดีค้ายาเสพติดตั้งแต่ปี 2550 - 2555 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2550 สามารถจับกุมได้ 42,839 คน เพิ่มขึ้นเป็น 59,049 คน ในปี 2555 ปริมาณของกลางยาเสพติดสำคัญที่พบการค้า และแพร่ระบาดมากในประเทศทั้งยาบ้าและไอซ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด เช่นเดียวกับสถานการณ์การค้าที่พบว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเสพยาและมีแนวโน้มสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาซึ่งกลุ่มเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาเป็น 2 กลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด

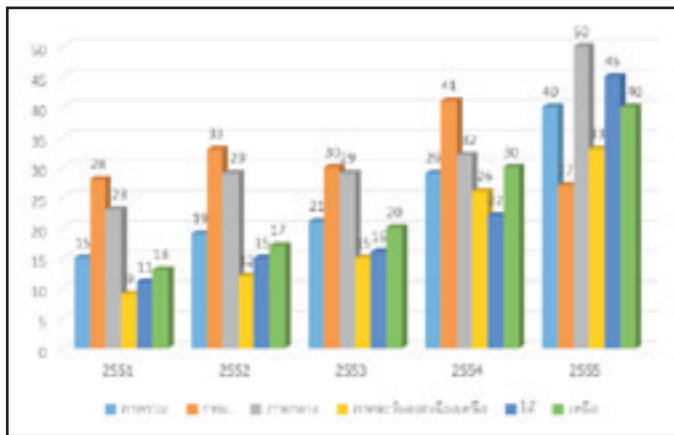
ยาเสพติดที่แพร่ระบาดแม้ว่ายาบ้าจะยังคงเป็นตัวยาลึก แต่ในแง่ของสัดส่วนแล้วพบว่าค่อนข้างที่จะคงที่ต่างจากไอซ์ที่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดทั้งในด้านการค้าและการเสพยา ด้วยกลยุทธ์ทางการตลาดที่ทำให้ทุกชนชั้นสามารถเข้าถึงไอซ์และการโฆษณาชวนเชื่อที่เข้าใจถึงความต้องการของผู้เสพยาทำให้ไอซ์สามารถติดตลาดได้อย่างรวดเร็ว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวจำเป็นต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพทั้งการป้องกันและปราบปรามเพื่อหยุดยั้งการขยายตัวของปัญหา

นอกจากยาบ้าและไอซ์ที่เป็นตัวยาลึกที่มีการแพร่ระบาดอยู่ในขณะนี้ ปัญหาเฮโรอีนก็ยังไม่สามารถนิ่งนอนใจได้เนื่องจากยังมีการจับกุมและการเข้าบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของพืชกระท่อมและ สีสุนทร้อยแม้ว่าสถิติการเข้าบำบัดรักษายังไม่มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องชัดเจนแต่การที่พบการจับกุมการลักลอบพืชกระท่อมจากพื้นที่ กทม. และปริมณฑล และมีการจับกุมการลักลอบนำเข้าจากประเทศมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง ซึ่งให้เห็นถึงความต้องการที่ยังคงมีอยู่สูง การกระจายตัวของผู้เสพยาสีสันสุนทร้อยไปในภูมิภาคอื่นๆ ประกอบกับเป็นสิ่งเสพติดที่มีราคาไม่สูงสามารถจัดทำขึ้นมาเสพยาเองได้ง่าย ทำให้มีโอกาสที่จะแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

สำหรับอัตราผู้เข้ารับการรักษาต่อประชากร หรือ ความชุกของปัญหาเสพติดซึ่งเป็นตัววัดความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดในพื้นที่ ภาพรวมพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 15 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2551 เป็น 40 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2555 และเมื่อพิจารณาแยกรายภาคพบว่า ภาคกลาง มีแนวโน้มความชุกของปัญหาเสพติดเพิ่มขึ้นมากที่สุด

แผนภูมิ 3 สถิติผู้เข้ารับการรักษาบำบัดต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ.2551-2555

แหล่งที่มา : ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์ (22 กุมภาพันธ์ 2556)

สถานการณ์การแพร่ระบาดมีแนวโน้มดีขึ้นแต่ยังคงมีความรุนแรงอยู่ เห็นได้จากจำนวนผู้เข้ารับการรักษาบำบัดที่เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าตัวเมื่อเทียบกับ ปี 2551 และตั้งแต่เปิดปฏิบัติการในเดือนกันยายน 2554 จนถึงปัจจุบันมีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะระบบสมัครใจที่มีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาต่างจากช่วงก่อนหน้านี้ อย่างสิ้นเชิงโดยพบผู้เข้ารับการรักษาบำบัดสูงถึง ร้อยละ 70.0 ของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดทั้งหมด กลุ่มหลักที่เข้ารับรักษา ยังคงเป็นกลุ่มอาชีพรับจ้างว่างงาน และเกษตรกร กลุ่มอายุที่เข้ารับการรักษาบำบัดรักษามากที่สุดยังคงเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 15 - 19 ปี ในขณะที่กลุ่มอายุน้อยกว่า 15 ปี มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ผู้เข้ารับบำบัดรักษาครั้งแรกหรือรายใหม่ในช่วง 5 ปี มีสัดส่วนคงที่อยู่ที่ร้อยละ 76 - 80 ยาบ้าเป็นตัวยาที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด ขณะเดียวกันที่ ไอซ์ กระท่อมและ สีสัญร้อย ก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

สาเหตุของปัญหาเสพติด

ทั้งนี้ส่วนใหญ่สาเหตุของปัญหามาจาก การดำรงอยู่ของสถานบริการและแหล่งอบายมุข ซึ่งขาดการควบคุมในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายสถานบริการเหล่านี้

เป็นแหล่งค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน อีกทั้งแหล่งผลิตยาเสพติดมักอยู่นอกประเทศ โดยมีกำลังการผลิตอย่างไม่จำกัด และมีช่องทางการลำเลียงนำเข้าสู่ประเทศมากมาย ยากแก่การป้องกันและปราบปราม จึงเป็นสาเหตุให้มีกลุ่มนักค้า รายใหญ่ รายย่อย รายกลาง เพิ่มขึ้นและกระจายในพื้นที่ต่างๆ

นอกจากนั้นพบว่าสิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งในการชักจูงให้บุคคลใช้ยาเสพติด เช่น อยู่ในละแวกที่มีการค้ายาเสพติด ผู้ที่ใช้และติดยาเสพติดส่วนใหญ่รู้จักยาจากเพื่อน ได้รับยาครั้งแรกจากเพื่อน ใช้ยาครั้งแรกที่บ้านเพื่อน และเป็นผู้ที่มักจะหันไปปรึกษาเพื่อนเมื่อมีปัญหา เพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการชักนำผู้หนึ่งผู้ใดไปใช้ยาเสพติด การเลือกคบหรือเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติด ย่อมเป็นทางนำไปสู่บุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอหรือขาดภูมิคุ้มกันอยู่แล้ว หันไปใช้และติดยาได้ และการที่เยาวชนมีเวลาว่าง และไม่มีสิ่งใดที่เพลิดเพลินและพอใจให้ทำในเวลาว่าง ทำให้เยาวชนไปมั่วสุมกันในที่ต่างๆ เป็นก๊วน หรือแก๊งค์ และชักจูงกันไปทำสิ่งต่างๆ ถ้ามีเพื่อนที่ไม่ได้อยู่ร่วมในกลุ่ม ก็อาจชักนำไปในทางอบายมุข

ต่างๆ เช่น การพนัน การมั่วสุมทางเพศ ตลอดจนการใช้
บุหรี่ เหล้า และยาเสพติดต่างๆ

สภาพแวดล้อมที่มีความกดดันต่อจิตใจจะเป็นแรงดัน
ให้เยาวชนหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกหรือทางหนี
ของปัญหาที่เกิดขึ้น สภาพในครอบครัวอาจเป็นเหตุของ
ความกดดันของเด็กได้ เช่น เด็กที่ไม่มีความสุขที่บ้าน
พ่อแม่แตกแยกกัน พ่อหรือแม่เป็นผู้มีบุคลิกภาพหรือ
อุปนิสัยไม่ดี ดุดสรวหรือยาเสพติด เด็กที่ขาดความรัก
เป็นต้น อีกทั้งความกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม ก็เป็นปัญหา
สำคัญ ชุมชนที่เศรษฐกิจไม่ดีมีความยากจนมาก มีผู้ที่
ติดยาเสพติดมาก ผู้ที่ติดยาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่
เป็นผู้ที่อยู่ในบริเวณชุมชนแออัด หรือบริเวณใกล้เคียง
และยังพบว่าความลำบากในการดำรงชีพและการขาด
ความหวังสำหรับอนาคต อาจผลักดันให้คนบางคนหันไป
ใช้ยาเสพติดได้เช่นกัน

ผลกระทบจากปัญหายาเสพติด

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของ
ประเทศไทย เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ
ปัญหาอื่นๆ มากมายในประเทศ ปัญหายาเสพติด
ในประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวมากขึ้น
จากผลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคม
และเทคโนโลยี การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลง
ในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในการพัฒนา
สถาบันหลักทางสังคมหลายสถาบันเกิดความอ่อนแอ
เป็นช่องว่างทำให้ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดอย่าง
รวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้า
ยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นนายทุนผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้นำเข้า และ
ส่งออกยาเสพติด อาศัยผลพวงจากการเปลี่ยนแปลง
ดังกล่าว นำยาเสพติดทั้งที่มีอยู่เดิมและชนิดใหม่เข้ามา
เผยแพร่ในหมู่ประชาชนในแต่ละกลุ่มซึ่งเป็นทรัพยากร
บุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ “เป็นภัยคุกคาม กัดกร่อน
บ่อนทำลาย” ประเทศไทยส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง
ทั้งต่อปัจเจกบุคคล และสังคมส่วนรวมในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะ
จะเป็น

ผลกระทบต่อตัวบุคคล ยาเสพติดทุกชนิด จะมี
ผลกระทบโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะด้าน
บุคลิกภาพและสุขภาพอนามัย ความเสียหายทั้งชีวิตและ
ทรัพย์สิน

ผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม
ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยา
ในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แตกแยก และ
สิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา ผู้ติดยา มักก่อให้เกิดอาชญากรรม
ต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข
การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
การพนันและอาชญากรรมต่างๆ สำหรับผู้ค้าและหรือ
ผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อถูกจับกุมและดำเนินการ
ทางกฎหมาย จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัว
ได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ
และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้
การปกครองจะต้องออกจากโรงเรียน ซึ่งเป็นการทำลาย
อนาคตของประเทศชาติ

ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ คดียาเสพติด
ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นภาระต่องานด้านกระบวนการ
ยุติธรรมทั้งระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่าย
ของรัฐที่เพิ่มสูง และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่นๆ
เกิดความล่าช้า นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการ
ทุจริต คอร์รัปชัน โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน
การกลั่นแกล้งรีดไถ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความ
ผิดซึ่งทำให้ประชาชนและสังคมเกิดความไม่ศรัทธา
และเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ
การผลิตและการค้ายาเสพติด จัดเป็นกลุ่มธุรกิจ และ
เศรษฐกิจนอกกฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดการผลิต แม้ว่า การ

ค้ายาเสพติดบางส่วนจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้เมื่อมีการค้าขาย แต่ก็ยังเป็นรายได้สำหรับคนบางกลุ่มที่กระทำผิดกฎหมายและเอาไรต์เอาเปรียบสังคม ปัญหา ยาเสพติดทำให้รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากเพื่อใช้ในการป้องกันปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟู แทนที่จะนำไปใช้ในการด้านอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็น รวมทั้งกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์ เพราะยาเสพติดมีส่วนทำลายพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็กและเยาวชน และแรงงานที่จะเป็นพลังของประเทศไทยในอนาคต

ผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ
สาเหตุเนื่องจากปัญหา ยาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งผลิตยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติด จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศไทยไม่เป็นที่ไว้วางใจของนานาชาติในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ไม่กล้าเข้ามาทำท่องเที่ยวหรือลงทุนทางการค้าและธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ประเทศคู่แข่งฉวยโอกาสในการโจมตีประเทศไทย

ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ยาเสพติด ในสังคมไทย

มาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด สิ่งแรกที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ออกุสต์ ก็องต์ [4] (Auguste Comte : 1798 - 1875) เป็นบิดาแห่งสังคมวิทยา ได้กล่าวความสัมพันธ์

ในระบบสังคม ว่าครอบครัวเป็นหน่วยงานทางสังคมเบื้องต้นเป็นต้นแบบของการรวมกลุ่ม ก็องต์ ระบุว่าในสังคมทั้งหมดหน่วยเบื้องต้นที่เราจะต้องให้ความสำคัญและเข้าใจก็คือ “ครอบครัว” เพราะครอบครัวเป็นต้นแบบของสังคม แต่ในปัจจุบันหน่วยพื้นฐานนี้อาจจะมีบทบาทน้อยลงไปมาก เมื่อหน่วยทางสังคมเบื้องต้นเปลี่ยนไป การเป็นต้นแบบในการรวมกลุ่มก็จะเปลี่ยนไป

ก็องต์ (Comte) อธิบายว่า สังคมเปรียบเหมือนกับร่างกายของมนุษย์ตั้งแต่เรื่องของครอบครัวชั้นจนกระทั่งประกอบเป็นบ้านเมือง เขาเปรียบว่าครอบครัวก็เหมือนธาตุในร่างกาย นั่นคือ element ทั้งหมด เขาเรียกมันว่าธาตุ เป็นหน่วยย่อยที่สุด ถ้าหากในทางวิทยาศาสตร์ธาตุหมายถึงหน่วยที่เล็กที่สุด ในทางสังคมหน่วยที่เล็กที่สุดในทางสังคมหน่วยที่เล็กที่สุดก็คือครอบครัว ในระดับสูงจากครอบครัวขึ้นมาในร่างกายของเราธาตุทั้งหลายก็ประกอบเป็นเนื้อเยื่อ เนื้อหนังของเรา และเนื้อหนังประกอบขึ้นเป็นอวัยวะต่างๆ เป็น แขน ขา หัว ตาก็เหมือนกับบ้านเมือง สิ่งนี้เป็นการเปรียบเทียบแบบพื้นฐานว่าสังคมเหมือนร่างกายมนุษย์ และก็องต์ กล่าวว่า คนที่อยู่ด้วยกันได้ต้องรู้จักตกลงกันว่าใครทำอะไร นั่นคือการจัดระเบียบทางสังคมการที่สังคมแบ่งหรือมอบหมายหน้าที่ให้หน่วยต่างๆ ในสังคม มีการกำหนดเป็นสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ศาสนา เป็นต้น เพราะฉะนั้น การจัดระเบียบทางสังคมจึงรวมถึงแบบแผนพฤติกรรมด้วย เช่น สถาบันครอบครัว จะมีแบบแผนพฤติกรรมอย่างไร สถาบันศาสนาจะมีแบบแผนพฤติกรรมอย่างไร ในสิ่งที่ก็องต์ พูดถึงนี้ การแบ่งงานกันทำก็คือส่วนหนึ่งในการจัดระเบียบทางสังคม การกำหนดว่าใครมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในสังคม ทำให้คนเราสามารถทำในสิ่งที่ตนเองถนัดได้ และพึงพากันได้

จะเห็นได้ว่าปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาในระดับชาติ ดังนั้นการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติดจึงมิใช่หน้าที่

ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่หากเป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกองค์กร ในชาติที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การขจัดยาเสพติดให้หมดไป ดังนั้นแต่ละสถาบันในสังคมต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยเริ่มต้นจาก

สถาบันทางครอบครัว ต้องถือเป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปัญหาหายาเสพติดโดยตรงทั้งทางนิตินัย และพฤตินัย พ่อแม่ คือ บุคคลสำคัญในการอบรม เลี้ยงดู สั่งสอนลูก นอกจากนี้ยังจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ถูกต้องให้กับบุตรหลาน

สถาบันทางการศึกษา จะต้องทำหน้าที่เชื่อมต่อจากสถาบันครอบครัว โรงเรียนเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนที่กว้างกว่าครอบครัว และเป็นสถาบันที่เด็กต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนนานมาก และอยู่ในช่วงวัยของการเรียนรู้ การเลียนแบบ การจดจำ เป็นต้น ดังนั้นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งได้แก่ ครู จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอด การอบรม สั่งสอน รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน

สถาบันศาสนา เป็นสถาบันอีกสถาบันหนึ่งที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน คนในชุมชนจะให้ศรัทธาเป็นพิเศษ และคนในชุมชนยังยึดถือแบบอย่างที่ดีงามของสถาบันศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิต

สถาบันชุมชน สถาบันชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กถัดจากสถาบันครอบครัว ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญ

ในการป้องกันปัญหาหายาเสพติด โดยเฉพาะชุมชนที่มีขนาดเล็ก คนในชุมชนจะต้องช่วยกันอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรมที่ดีงามและเหมาะสม ช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนโดยเปรียบเสมือนเป็นลูกหลานของตนเอง ชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี คนในชุมชนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนย่อมเจริญเติบโต และเรียนรู้แต่สิ่งดี ๆ จากชุมชน

สถาบันการเมือง เป็นสถาบันที่ดูแลในเรื่องของการออกกฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานด้านยาเสพติด รวมถึงการแก้ปัญหาสังคมต่างๆ อันจะนำไปสู่การใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน รวมถึงคนในกลุ่มชั้นต่างๆ ของประเทศด้วยเช่นกัน

แนวทางการแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในสังคมไทย

ปัญหาหายาเสพติดทำให้ประเทศชาติของเราต้องสูญเสียพลเมือง เด็กและเยาวชนไปเป็นจำนวนมาก ยาเสพติดทำลายทั้งสุขภาพ อนาคต ตลอดจนการสูญเสียชีวิต การป้องกันปัญหาหายาเสพติดเป็นมาตรการที่ดีที่สุด ดังคำสุภาษิตที่ว่า “ป้องกันไว้ ดีกว่าแก้” แม้ในความเป็นจริงจะเรื่องยากมากที่พวกเราจะปกป้องลูกหลานของเราให้รอดพ้นจากวงจรของยาเสพติด การป้องกันปัญหาหายาเสพติดมิใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่หากเป็นหน้าที่ของทุกคนในชาติที่จะต้องร่วมมือร่วมใจป้องกันไม่ให้ลูกหลานของเราตกเป็นทาสของ

วงจรของยาเสพติด ซึ่งสถาบันทางสังคมในระดับรากหญ้า และระดับนโยบาย ควรต้องมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการ ป้องกันแก้ไขปัญหานี้ร่วมกัน โดยแยกบทบาทหน้าที่ ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดของสถาบันทางสังคม ในระดับต่างๆ ได้ดังนี้

การป้องกันตนเองในระดับบุคคล การป้องกัน ตนเองจากยาเสพติดถือเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเด็ก และบุคคลที่จะเลือกใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติด การสร้างความ ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด รวมถึงการส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนมีการพัฒนาทักษะชีวิตที่ดี โดยเฉพาะทักษะ การปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสิ่งเสพติด การรู้จัก ปฏิเสธอย่างจริงจังและจิตใจแน่วแน่จะทำให้เพื่อนเกรงใจ ไม่กล้าชวนอีก นอกจากนี้การประยุกต์ใช้แนวคิด 4H Life Skill ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทักษะชีวิต ให้กับเยาวชนและบุคคล [6] (Iowa State University) ที่กล่าวถึงการพัฒนาบุคคล โดยเน้นใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิด (Head) ความรู้สึก (Heart) การกระทำ (Hand) และการดำเนินชีวิตโดยรวม (Health)

สถาบันครอบครัว สถิต วงศ์สวรรค์ (อ้างถึงใน ัญญา สนิตวงศ์ ณ อรุณยา. 2545 : 129) กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์รู้จักกฎเกณฑ์ ทางสังคม โดยผ่านทางผู้ให้การอบรม (พ่อ แม่) ทำให้ คนคนนั้นเกิดการเรียนรู้และเกิดการประพฤติปฏิบัติ

ตามกระบวนการอบรมเลี้ยงดูจะอบรมกลมกล่อมเด็ก ตั้งแต่เกิด โดยบุคคลที่อยู่แวดล้อม เช่น พ่อ แม่ ญาติ พี่น้องเป็นต้น ทำให้เด็กได้รู้สึก ได้เข้าใจ ได้รู้สิ่งดีไม่ ดี สิ่งใดควรทำไม่ควรทำ จนทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น เรียบร้อย เกเร มีมารยาท ไม่มีมารยาท ไปจนถึงลักษณะ ชื่อสัตย์ คดโกง มีเมตตา หรือโหดร้าย

ดังนั้นสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะพ่อ แม่ เป็นผู้ ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ สิ่งไหนดีไม่ดี สิ่งไหนควรทำไม่ควรทำ จะต้องปลูกฝังค่านิยม ที่ดีให้กับลูก รวมถึงการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้กับลูก เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ที่ถูกต้อง สร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัวไม่สร้างปัญหา ให้กับครอบครัว อาจารย์วิโรจน์ ตั้งวานิช เคยกล่าวในที่ ประชุมสัมมนา เรื่อง บทบาทของเพศที่ 3 ว่า “ทำครอบครัว ให้ร่มเย็นเด็กจึงอยากอยู่บ้าน ถ้าหากครอบครัวมีแต่ ความร้อนรุ่มเด็กก็ไม่อยากอยู่บ้าน”

สถาบันครอบครัวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการป้องกัน ปัญหา ยาเสพติด ในขณะที่เดียวกันก็เป็นสถาบันแรกที่จะ แก้ไขปัญหา ยาเสพติด เมื่อเราทราบว่ามีบุตรหลานของเรา ติดยาเสพติด เราจะทำอย่างไร? เราจะต้องตั้งสติให้ ดี อย่าตกใจเกินกว่าเหตุ แล้วค้นหาให้พบถึงสาเหตุของการ ติดยา พุดคุยทำความเข้าใจถึงโทษของยาเสพติด ให้ความหวัง กับลูก ปรึกษาแพทย์หรือผู้ที่มีความรู้ด้านนี้ เพื่อทำการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพจิตใจเพื่อป้องกัน การกลับไปใช้ยาอีกครั้งหนึ่ง

สถาบันชุมชน/สังคม สถาบันชุมชนต้องทำบทบาท หน้าที่ต่อจากสถาบันครอบครัว สอดส่องดูแลบุคคล ในชุมชน ปลูกฝังค่านิยมที่ดี สร้างวัฒนธรรมที่ดีงาม ให้การยกย่องนับถือคนดี ไม่นับถือคนที่เงิน ไม่ให้เกียรติคน ที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่ดี นอกจากนี้ชุมชนต้องเข้าใจเห็นใจ ผู้ที่กลับตัวกลับใจ เห็นความสำคัญของกลุ่มคนดังกล่าว เป็นพิเศษ เพราะหากกลุ่มคนดังกล่าว หันกลับไปใช้ ยาเสพติดอีกก็จะสร้างปัญหาให้กับชุมชนอย่างไม่รู้จักจบสิ้น ชุมชนจะต้องมีความเข้มแข็งพอที่จะใช้มาตรการทางสังคม

ขึ้นเด็ดขาด เช่น ไม่คบค้าสมาคมด้วย ไม่ให้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งมาตรการของชุมชนต้องผ่านการ ประชาคมของชุมชนเช่นกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นดาบสองคม ที่อาจทำให้ผู้เสียหายรู้สึกแตกต่าง หรือถูกมองว่าเป็นการ กีดกันจากสังคม

นอกจากนั้น การส่งเสริมกิจกรรมยามว่าง โดยการ ส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนยามว่าง เช่น การเย็บเสื้อผ้า การทำรองเท้า การตั้งศูนย์รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เมื่อพบว่ามี การซื้อขายหรือเสพสิ่งเสพติดภายในชุมชน การเข้าร่วมโครงการชุมชนปลอดสิ่งเสพติดต่างๆ ทั้งที่ ทางราชการจัดขึ้น และชุมชนคิดริเริ่มขึ้นมาเอง สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นบทบาทที่ชุมชนต้องเร่งดำเนินการให้เกิดขึ้น ในชุมชนเช่นเดียวกัน

สถาบันทางการศึกษา เด็กและเยาวชนใช้ชีวิต ส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียน ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โรงเรียนจะต้องกล้า เผชิญกับความเป็นจริง ไม่ใช่เป็นห่วงแต่ชื่อเสียงของ โรงเรียน เมื่อโรงเรียนประสบกับปัญหาเด็กนักเรียนติดยา จะต้องรีบแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทันทีเพื่อหาแนวทางแก้ไข ส่งไปทำการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพจิตใจเพื่อที่จะ สามารถกลับมาเรียนหนังสือได้ตามปกติ ครูจะต้องมี บทบาทสำคัญในการชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับ นักเรียนที่ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพจิตใจเพื่อที่จะ สามารถเรียนหนังสือได้ตามปกติ

ทั้งนี้โรงเรียนควรสร้างระบบการประสานงานและความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ กับฝ่ายปราบปราม ครู อาจารย์ รวมถึงหน่วยงานทางด้าน สาธารณสุข นอกจากนั้นควรส่งเสริมหรือจัดเวทีเพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา ได้แสดงความสามารถและความคิด สร้างสรรค์ โดยให้นักเรียน นักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมที่สำคัญในเรื่องของ งบประมาณในการดำเนินงานด้านรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ควรจัดให้มืออย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินงาน

สถาบันศาสนา หลักคำสอนของศาสนามีส่วนสำคัญ ในด้านจิตใจ ทำให้จิตใจสงบ เป็นที่พึ่ง และที่ยึดเหนี่ยว ทางจิตใจของคนในชุมชน ทุกชุมชนมีสถาบันทางศาสนา เป็นแหล่งที่พึ่งตั้งแต่เกิดจนถึงตาย สถาบันศาสนาจึงมีส่วน สำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยอาจจะทำหน้าที่ ในการปรับสภาพจิตใจให้แก่ผู้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟู หรือการใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นแนวทางในการ ประพฤติปฏิบัติตน เป็นต้น

สถาบันทางการเมือง เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญ ในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ รวมถึงการกำหนด เชนโยบาย เพื่อเอื้อให้เกิดการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระดับพื้นที่ ทั้งนี้โยบายที่ดำเนินการควรเป็นนโยบาย ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในเชิงป้องกันมากกว่าการปราบปราม “ยุทธศาสตร์ 5 ร้ว ป้องกัน” ถือเป็นอีก นโยบายหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ในหลายภาคส่วน เป็นยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันจุดอ่อน 5 ด้าน ทั้งด้านชายแดน ด้านปัจจัยเสี่ยงทางสังคม ด้านความอ่อนแอ ของครอบครัว - ชุมชน และด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ - สังคม สภาพแวดล้อม

“ร้ว” ในที่นี้หมายถึง การสร้างภูมิคุ้มกัน สร้างกิจกรรม สร้างกระบวนการทำงานทั้งภาครัฐและ ประชาชนได้ดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ ร้วชายแดน ร้วชุมชน ร้วสังคม ร้วโรงเรียน และร้วครอบครัว

ในส่วนของการประสานความร่วมมือในระดับ อาเซียน ยังพบว่า มีการพัฒนาระบบกลไกความร่วมมือ ระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งประกอบไปด้วย การทำ MOU การประชุมหารือเพื่อหาแนวทางร่วมกัน การส่งเสริมให้มี สนง.BLO เพื่อป้องกัน ปราบปราม ยาเสพติดในเขตชายแดนอย่างจริงจัง นอกจากนั้นยังมี การใช้กฎหมายเพื่อจับกลุ่มผู้ค้าข้ามชาติ

การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศจะส่งผลดี ให้แต่ละประเทศที่มีปัญหายาเสพติดได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และสามารถให้ความช่วยเหลือระหว่างกัน ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หรือ เอกชน ต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อหารือและหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานด้านการปราบปราม หน่วยงานด้านการรักษา บำบัด หน่วยงานด้านการ

สนับสนุนวิชาการ และสนับสนุนด้านอื่นๆ จัดให้มีระบบประสานงานที่ดี ระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาขยะเสพติด เหล่านี้เป็นกลวิธีที่ต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานปราบปรามยาเสพติด.กระทรวงยุติธรรม. (2556). ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหาเสพติด สำนักงานยุทธศาสตร์.
วารสารศรีวิชัย ชอย 9 (2553) 2, (22 กรกฎาคม - สิงหาคม)
- ศูนย์วิชาการด้านเสพติด. วิทยาการป้องกันเสพติด 4H Life Skill (Targeting Life Skill :TLS MODEL)
ทางเลือกใหม่สำหรับงานป้องกันเสพติด. บทความเผยแพร่
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). ทฤษฎีสังคมวิทยา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528. (2528 : 32-33).
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2552). การถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการสร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์
สำหรับเด็กและเยาวชน ประจำปี 2552. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2545). สถาบันครอบครัวกับความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพมหานคร.
- เสนีย์ วัชรวัฒน์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชน: ศึกษากรณีชุมชน
พัฒนาสื่อ 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตยกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาสังคม, สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.
- เอี่ยมเดือน ไชยหาญ. (2542). ลักษณะเครือข่ายชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบัณฑิต, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิสุทธิ วรรณฉัตรสิริ. (2546). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดระเบียบสังคมในชุมชน
กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี (2552). นโยบายของรัฐบาล. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 82/2552. (อัตรสำเนา). ปฏิบัติการประเทศไทย
เข้มแข็ง ชนเสพติดยั่งยืนภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ระยะ 2. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 249/2552.
(อัตรสำเนา).
- ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะเสพติดแห่งชาติ. (2554). แนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์พลัง
แผ่นดินเอาชนะเสพติด.
Targeting Life Skills Model. Iowa State University. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2556. จาก <http://www.extension.iastate.edu/4h/explore/lifeskills>.
- World Health Organization. (1994). Life skills educations in schools. Geneva : WHO.